

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİNE BAĞLI TÜRK HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI KARARGAHINDA GÖREV YAPAN ASKERİ PERSONELİN BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRMELERİNDE SPORUN YERİ

Tuncay ALPARSLAN¹

Ertan KILCIGİL¹

Ensar BAŞPINAR²

Geliş Tarihi: 19.11.2003
Kabul Tarihi: 02.01.2004

ÖZET

Bu çalışmada; Türk Silahlı Kuvvetleri çatısı altında bulunan Türk Hava Kuvvetleri Karargahı'ndaki erkek askeri personelin (subay - Astsubay) boş zaman değerlendirmelerinde sporun yeri nedir, nerededir ve ne ölçüdedir sorularının yanıtlarını bulmaya yönelik bir araştırma yapılmıştır. Çalışmaya 213 erkek askeri personel katılmıştır. Uzman görüşüne başvurulmuş hazırlanan 12 soruluk anket uygulanmıştır. Uygulanan 12 soruluk anket, yüzdesel dağılım ve frekans gösterme yoluyla açıklanıp, yorumlanmıştır. Araştırma grubunun %83.57'si spor yapmaktadırlar. Boş zaman değerlendirme şekillerinde (Fiziksel, sanatsal, pratik, entelektüel, toplumsal) fiziksel aktivitelere katılım en önemli yoğunluktur (%68.54). Boş zaman değerlendirmede spor birinci tercihtir (%43.26). Hafta içi boş zaman değerlendirmeye zaman ayırma 2-2.5 saat (%21.91), hafta sonu 2.5 saatten daha fazladır (%58.99). Hafta içi düzenli spor yapılmaktadır. (42.70). Bu düzenli spor yapma durumu haftada 2 gün (%16.85) ve haftada 3 gün düzenli (%13.48)'dir. Daha sonra haftada 4 gün (%10.67) ve haftada 5 gün (%7.30) düzenli spor yapanlar gelmektedir. Spor, iş yeri (%51.12) ve lojman kurum tesislerinde (%26.40) yapılmaktadır. Sporun dinlendirici ve sakinleştirici etkisini en önemli bulanlar %38.76'dır. Spora arkadaşlarıyla beraber katılmaktadırlar (%51.12). Yapılan spor aktiviteleri içinde %40.45'i yürüyüşü tercih etmektedirler.

Anahtar Kelimeler : Boş Zaman, Spor , Askeri Personel

THE IMPORTANCE OF THE SPORT, IN EVALUATING FREE - TIMES FOR THE MILITARY PERSONAL AT THE TURKISH AIR FORCE OF THE TURKISH ARMY FORCE

ABSTRACT

In this study, it is tried to find the answers of the question such as what is the importance of the sport and at what rate it effects the free-time of the military personal in Turkish Air Force headquarters under the roof of Turkish Army Force. 213 men personnels had been participated in this study (Officer - Noncommissioned Officer). An inquiry involving 12 questions had been prepared by applying to an expert opinion. The questionnaire with explained and interpreted by means of percented distribution and frequency methods. (%83.57) of subjects of the experiments are doing sport. To participating the physical activities to appraise the freetimes is the most important thing (%68.54) (Physical, artistic, practical, intellectual, social). Sport is the first choice in evaluating the free-times (43.26). To give time to evaluating the free-times is around 2-2.5 hours in week time (%21.91) and it is over 2.5 hours at the weekends (%58.99), in week time, sport is done regularly (%42.70). This regular sport doing condition for 2 days in a week (%16.85) and 3 days in a week (%13.48) is regular. After this, the ones that are doing sports 4 days (%10.67) and 5 days (%7.30) in a week becomes. Sport is done in workplace (%51.12) and soldiers life-places and complex (%26.40). The ones that are evaluating the relaxing & calming effect of the sport as the most important thing are (%38.76). They are involving to sport with their friends (%65.12). The (%40.45) of the ones are choosing walking among time sport activities.

Key words : Leisure Time, Sport, Military Personnel

GİRİŞ VE AMAÇ

Zaman kavramının tanımlanması oldukça güçtür. Bunun nedeni kavramın çok soyut bir yapı içermesi ve herkesin kendisine göre subjektif bir değerlendirme yapmasıdır.

"Zaman, Olayların birbirini izlemesine bakarak zihinde yaratılan ve yine olayların içinde sürüp gideceği düşünülen, başı sonu belli olmayan soyut kavramdır (Alaylıoğlu,R., Oğuzhan,F., Zaman. Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü, s.397, İstanbul, 1968)" (1) olarak tanımlanmaktadır.

¹ Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

² Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Biyometri ve Genetik Anabilim Dalı

Mackenzie (2) ise zamanı; "son derece değerli eşsiz bir kaynak ama para gibi toplanamaz, hammadde gibi depolanamaz, isteyerek ya da istemeyerek harcamak zorundadır. Çünkü zaman tekrar ele geçmeyen bir soyut kavramdır" diye ifade etmiştir

"Zaman, onu ölçen gözlemciye bazlı, kişisel bir olgudur" (3).

Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğünde zaman kavramı şöyle tanımlanmaktadır. "Zaman, bir eylemin içinde geçtiği, geçeceği ya da geçmekte olduğu süredir" (4).

Yine Türk Dil Kurumu zamanı; "olayların ardışıklığını görerek aklımızda yarattığımız ve olayların bundan sonra da içinde olup gideceklerini düşündüğümüz, başı ve sonu olmayan soyut kavram" (5) olarak tanımlamıştır.

Tezcan'a (6) göre zaman ; "İnsan yaşamının yerine göre uzun ya da kısa süreli, yinelenmesi olanaksız, başlangıcı ve sonu belli saatle ölçülebilen bir bölümüdür".

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı gibi zaman kavramı, soyut bir kavram olarak ifade edilmektedir. Zaman kavramının soyut bir özellik taşıması,yapılan tanımları da farklı kılmaktadır.

Zaman kavramını; gözle göremediğimiz,elle tutamadığımız fakat gelip geçtiğinin farkında olduğumuz ve bu süreci yıl, ay, gün, saat, dakika, saniye olarak sınırladığımız, başlangıcı ve sonu belli olmayan süreç olarak ifade edebiliriz.

"Gelişmiş ve gelişmemiş ülkeler arasındaki en önemli farklardan birisi zaman anlayışından meydana gelmektedir. Kişilerin ve toplumların iş hayatını, sosyal ilişkilerini, eğlence ve dinlenme alışkanlıklarını bu anlayış içerisinde tanzim edenler diğerlerine nazaran daha fazla gelişmişlerdir. Descartes de ülkelerin gelişme ve zenginlik farkları, yalnızca zamanı iyi kullanarak planlı ve programlı bir şekilde çalışmalarından ve dinlenmelerinden kaynaklandığını ileri sürmektedir" (7).

Sanayi devrimi sonrasında, teknolojinin ilerlemesi, makinalaşma, insan işgücüne karşı olan ihtiyacın azalmasına paralel olarak ortaya çıkan boş zaman ve boş zaman değerlendirme kavramı değişik dönemlerde birçok araştırmacı tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmıştır.

"Boş Zamanları İnceleme Grubu' şu tanımlı vermektedir ; 'Boş Zaman etkinliği, kişinin mesleki, ailesel ve toplumsal ödevlerini yerine getirdikten sonra özgür iradesiyle girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ya da becerilerini geliştirme, toplum yaşamına gönüllü olarak katılma gibi bir dizi uğraşılardır. Başka bir ifade ile, boş zaman, bireyin çalışma saatleri dışında, uykuda geçen zamanının, işe gidip gelme zamanının ve zarurî gereksinimleri için (vücut temizliği yapmak, yemek yemek gibi) harcadığı zaman dışında kalan ve bireyin istediği gibi kullanacağı zamandır"' (6).

"Çalışma sürelerinin dışında kalan ve kişinin dilediği gibi kullanabileceği zaman" (8) dir.

Güler'e (9) göre ; "iş ve yaşamla ilgili zorunlu sorumluluk ve görevler yerine getirildikten sonra, arta kalan zamandır. Birey bu zamanı kendi adına özgürce kullanma hakkına sahiptir"

"İnsanın bir şey yapmak ya da yapmamak arasında serbest bir seçim yapabildiği, yapmak ya da yapmamak istediği şeyleri tayin edebildiği, fakat yapılan işin sorumluluğunu da yüklenilecek, sorumlu davranışlar gösterebilmesi gereken zamandır"(10).

"Müftügil ; Boş zaman kişinin işe, işle ilgili sorumluluklarına, kendisi ve ailesinin bakımına ayırdığı zaman dışında kalan, dolayısıyla zorunlulukların olmadığı özgür zaman birimi yani hayatın gerekliliklerinin yerine getirilmesinden sonra arta kalan zamandır (Meyer,D.,Sessoms,D., Community Recreation. A Guide to İts Organization, Forth Edition, s.29.30, Virginia USA, 1970)" (1), demektedir.

"Boş zaman, mecburiyetlere bağlı olmadan, maksat, şart koşmadan, kişinin eğilim ve arzusu yönünde, kendi kendine veya örf, adet ve geleneklere uygun tarzda başkaları ile birlikte meşguliyeti ve dinlenmesi için hak ettiği zamandır" (11).

Yurtbilir (12)'e göre boş zaman; "bireyin çalışma ve diğer görevlerden sonra özgür olarak dinlenme, eğlenme, toplumsal başarı veya kişiliğinin gelişmesi için kullandığı zamandır".

Kılbaş'a (13) göre; "boş zaman, kişinin çalışmadığı, yaşam zorunluluklarının ve biçimsel görevlerinin dışında kalan ve kişinin kendi isteği yönünde harcayabileceği zamandır".

"Boş zaman; Bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan ya da bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçeceği etkinliklerle uğraşacağı zamandır (Parker,S., The Future Of Work And Leisure, Cm Gibbon and Kee, s.41, London, 1971)" (14).

"Bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan ya da bağlantılardan kurtulduğu ya da kendi isteğiyle seçeceği bir etkinlikle uğraşacağı zamandır. Bireyin kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu zamandır, iş zamanı dışındaki bir zamandır" (15).

Abadan'a (16) göre; "Uyumak, yemek, vücut temizliği yapmak, fakülteye gidip gelmek, ders veya bir işte çalışma zamanı dışında kalan vakit" tir.

Yılmaz'a (17) göre boş zaman; "fiziksel yaşamını sürdürebilmesi için zorunlu olan çalışmanın dışında, bireyin eğlenme, dinlenme, zengin bir kişilik oluşturma ve kültürel gereksinimlerini karşılamasına dolayısıyla toplumun gelişmesi biçiminde ifade edilebilecek toplumsal işlevin gerçekleşmesine olanak sağlayan zaman" olarak ifade edilmektedir.

ALPARSLAN, T., KILCIGİL, E., BAŞPINAR, E., “Türk Silahlı Kuvvetlerine Bağlı Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı Karargahında Görev Yapan Askeri Personelin Boş Zaman Değerlendirmelerinde Sporun Yeri”

“Emeği ile geçimini sağlayan ve başkasına bağımlı olarak çalışan kişilerin işyeri dışında geçirdikleri tüm saatlerin boş zaman sayılması doğru değildir. İşçi günün önemli bir kısmını işyerinde yapacağı işe hazırlıkla ya da yolda geçiriyorsa serbestçe kullanabileceği bir boş zamandan söz edilemez” (8).

“Boş zamanların değerlendirilmesi uzun süre kültür-sanat tarihçileri, folklor uzmanları v.s gibi değişik disiplin ve formasyona sahip bilim adamlarınca farklı biçimlerde incelenmiştir Ancak konunun toplumbilimsel düzlemde, amprik açıdan sistemli bir biçimde araştırılması bu yüzyılın başlarında gerçekleşmiştir” (18).

Türk Silahlı Kuvvetleri’nde (T.S.K.) spor, personelin yaptığı görevle yakından ilgili ve bağlantılı olduğundan çok önemlidir. Sporun kişilerin bedeni gelişimi ve ruhen rahatlığında çok büyük katkıları olduğu herkesçe kabul edilmekte. Askerlik mesleğinin de gerek bedeni ve sağlık yönünden gerekse çalışma ortamının stresli olmasında sporun ayrı bir önemi vardır

T.S.K. personeli daha okullara alınmadan önce fizik, boy, kilo uyumu ve sağlamlık yönünden elemeye tabi tutulurlar. Bu gereklilikle personel toplumun gözünde itimat edilecek, güvenilebilecek yapısını ve imajını başta belirlemiştir. Bu formunu ve fiziğini korumak içinde doğal olarak spor yapar veya spor yapma zorunluluğunu kendisinde hissederek. Askeri kanun ve yönetmelikler ile personelin boy ve kilo uyumu belirlenerek, yılda bir kez yaşının gereklerini yerine getirebilme becerisi sınavlarla sabitlenmiştir. Serbest spor saat ve günleri olan T.S.K. personeli zaten kendini sporcu hissetmektedir. Önemi bilen, bilinçli spor yapmaya özen gösteren bir toplum olarak T.S.K. yarışma, turnuva ve aktivitelerle hem kendi personelini hem de sivil toplumu hedef kitle olarak görmektedir. Spor, insan sağlığı, yaratıcı düşünce, kurallara uyma ve kendini disipline etmek için T.S.K.’nde değil her insan için önemlidir. Sağlıklı yaşamda insanların mutlu olması, çevresindekilere mutluluk dağıtması ve günümüz dünyasının stresini atmak için birey, takım ve ekiple yapılacak en güzel uğraştır. Kendisi ve başkaları ile yarışmadan, sağlık için yapılan sporun insanı sosyal yapan ve kötü alışkanlıklardan uzak tutan yönü de vardır.

“Silahlı Kuvvetlerde görev yapan tüm personel iş ortamının yoruculuğunu ve stresini düzenli uygulayabileceği yürüyüş, koşu ve egzersiz programı uygulayarak atabilir. Böylece bir sonraki güne daha dinç ve mutlu olarak başlayabilecektir. Modern ülkelerde olduğu gibi Türk Hava Kuvvetlerindeki yüksek performanslı uçaklarda uçan pilotlar da belirli bir program dahilinde spor ve güç çalışması yaparak; güçlülüğünü, yeteneklerini ve etkinliğini koruyabilecek, böylece sağlıklı yaşamını sürdürebilmek ve formunu devam ettirebilme olanağını sağlayabilecektir”(19).

Hava Kuvvetleri süreli yayınında da belirtildiği üzere; askeri personelin spor yapmasının zorunluluğu ilkesinden hareketle, “spor, insanın yaşamında yemek, içmek ve eğlenmek kadar gerekli bir ihtiyaçtır. Yaşamın önemli bir parçası olan spor, sağlıklı yaşamın da en büyük yardımcısıdır. Bu yönüyle sporu ister doktor parasından kurtaran kurtarıcı, ister fiziki ve biyolojik yapımızın temel gereksinimi, isterseniz bir eğlence kaynağı olarak değerlendirin. Sonuçta sağlıklı yaşamak sporla başlar, sporla devam eder, sporla hayat bulur” (20) denilmektedir.

“Spor, çağımızda kitleleri hareketlendirmesi ve sonsuz faydalarıyla her yaşta ve meslekteki insanlar için sağlıklı yaşamın ana prensibini teşkil etmektedir. Sağlıklı yaşam için yapılacak spor programı mutlaka herkesin yaş ve beden durumuna uygun olmalıdır. Amaç, vücudu sağlık ve zindelik açısından kendisini yeterli hale getirmek ve vücudun dengesini sağlamaktır. Çağımızda modern yaşantının olumsuzluklarından etkilenmeden aktif bir yaşam içerisinde hayatı, neşeli, mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için spor ‘çağdaş bir ihtiyaç’ olmuş ve önemi ortaya çıkartılmıştır”(19).

T.S.K.’nde spor önemlidir ve birinci önceliklidir. Çünkü T.S.K.’nin amacı tüm personelin çevik, atik, hareket kabiliyeti yüksek, bedenlen ve ruhen dinamik personel yetiştirir ve görev süresince de bunun devam etmesi için her türlü önlemi almıştır. Yılda iki kere fiziki yeterlilik testine tüm personel tabi tutulur, dosyasına puanı işlenir ve sicil işlemlerinde göz önünde bulundurulur. Her yıl T.S.K. spor direktifi yayımlanır, tüm personeli spor yapması ve spora teşvik edilmesi için haftanın belirli günleri spor saati olarak belirlenir

Bu çalışmada Türk Silahlı Kuvvetleri çatısı altındaki Türk Hava Kuvvetleri Karargahı’ndaki erkek askeri personelin boş zaman değerlendirmelerinde sporun yerinin araştırılması hedeflenmiştir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmaya Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı karargahında görev yapan 213 erkek askeri personel (Subay – Astsubay) katılmıştır. Araştırmaya katılan askeri personele uzman görüşüne başvurularak 12 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda çıkan veriler yüzdesel dağılım ve frekans gösterme yoluyla açıklanıp, yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo: 1 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Spor Yaparak Değerlendirme Durumları

Spora	n	%
Evet	178	83.57
Hayır	35	16.43
Toplam	213	100

Tablo: 2 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Spor Yaparak Değerlendirmeme Nedenleri Durumları

Araştırma Grubunun Spor Yapma Durumu	n	%
Alışkanlığı yok	15	42.86
Spora yönlenecek teşviklere sahip değil	4	11.43
Yeterli zamanı yok	7	20.00
Aile ve iş yoğunluğu uygun değil	8	22.86
Yaşı, fiziki yapısı ve sağlığı uygun değil	1	2.86
Toplam	35	100

Tablo: 3 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Değerlendirmede Öncelikli Tercihler Durumları

Boş Zaman Değerlendirme Tercihleri	n	%
Fiziksel	122	68.54
Sanatsal	16	8.99
Pratik	14	7.87
Entellektüel	6	3.37
Toplumsal	20	11.24
Toplam	178	100

Tablo: 4 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Değerlendirmelerinde Sporun Tercih Sırası Durumları

Sporun Tercih Sırası	n	%
1	77	43.26
2	64	35.96
3	26	14.61
4	5	2.81
5	6	3.37
Toplam	178	100

Tablo: 5 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Değerlendirmelerinde Zorunlu Aktiviteler Dışında İş Çalışma Saatlerinde Zaman Ayırma Durumları

Boş Zaman Değerlendirmede Hafta İçi Zaman Ayırma	n	%
Hiç yok	16	8.99
½ - 1 Saat	29	16.29
1 – 1.5 Saat	37	20.79
1.5 – 2 Saat	34	19.10
2 – 2.5 Saat	39	21.91
Daha Fazla	23	12.92
Toplam	178	100

Tablo: 6 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Değerlendirmelerinde Zorunlu Aktiviteler Dışında Hafta Sonlarında Zaman Ayırma Durumları

Boş Zaman Değerlendirmede Hafta Sonu Zaman Ayırma	n	%
Hiç yok	4	2.25
½ - 1 Saat	2	1.12
1 – 1.5 Saat	13	7.30
1.5 – 2 Saat	13	7.30
2 – 2.5 Saat	41	23.03
Daha Fazla	105	58.99
Toplam	178	100

Tablo: 7 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Spor Yaparak Değerlendirmelerinde Öncelikli Gün Sırası Durumları

Spor Yapmada Öncelikli Gün	n	%
Hafta içi düzenli	76	42.70
Hafta içi düzenli değil	65	36.52
Hafta sonu düzenli	14	7.87
Hafta sonu düzenli değil	22	12.36

Tablo: 8 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Değerlendirmelerinde Düzenli ve Düzensiz Spor Yapma Durumları

Spor Yapmak	n	%
Haftada 1 gün düzenli	19	10.67
Haftada 1 gün düzenli değil	11	6.18
Haftada 2 gün düzenli	30	16.85
Haftada 2 gün düzenli değil	14	7.87
Haftada 3 gün düzenli	24	13.48
Haftada 3 gün düzenli değil	22	12.36
Haftada 4 gün düzenli	19	10.67
Haftada 4 gün düzenli değil	6	3.37
Haftada 5 gün düzenli	13	7.30
Haftada 5 gün düzenli değil	14	7.87
Haftada 6 gün düzenli	1	0.56
Haftada 7 gün düzenli	1	0.56
Haftada 7 gün düzenli değil	4	2.25
Toplam	178	100

Tablo: 9 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Spor Yaparak Değerlendirdikleri Yer Durumları

Spor Yapılan Yer	n	%
Evde	17	9.55
İş yeri kurum tesislerinde	91	51.12
Lojman kurum tesislerinde	47	26.40
Özel tesislerde	15	8.43
Diğer	8	4.49
Toplam	178	100

Tablo: 10 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Spor Yapararak Değerlendirmelerinde Sporun Fayda Durumları

Kendilerinde Hissettikleri Fayda	n	%
Dinlendirici, sakinleştirici	69	38.76
Eğlendirici ve heyecan verici	31	17.42
Rahatlatici ve can sıkıntısından uzaklaştırıcı	41	23.03
Sosyal çevre genişletici-kazandırıcı	1	0.56
İş stresinden uzaklaştırıcı	7	3.93
Mutlu edici ve zevk verici	4	2.25
Sağlığa katkı sağlayıcı	22	12.36
Diğer	3	1.69
Toplam	178	100

Tablo: 11 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Spor Yapararak Değerlendirmelerinde Katılım Şekilleri Durumları

Spor Yaparken Katılım	n	%
Yalnız	64	35.96
Aile ile	23	12.92
Arkadaşı/arkadaşları ile	91	51.12
Toplam	178	100

Tablo: 12 Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Spor Yapararak Değerlendirmelerinde Seçtiği Spor Branşı Durumları

Yapılan Spor Branşı	n	%
Yürüyüş	72	40.45
Yüzme	3	1.69
Tenis	9	5.06
Basketbol	11	6.18
Futbol	56	31.46
Masa tenisi	4	2.25
Voleybol	5	2.81
Bisiklet	7	3.93
Trekking (doğada yürüyüş)	1	0.56
Diğer	10	5.62
Toplam	178	100

SONUÇ

Çalışma yapılan toplam denek sayısı 213'tür. Bunun %83.57'si boş zamanlarında spor yapmakta, %16.43'ü ise spor yapmamaktadır.

Boş zamanlarını spor yaparak geçirmeyen 35 kişinin %42.86'sı alışkanlığı, %22.86'sı aile ve iş yoğunluğunun uygun, %20'si yeterli zamanı, %11.43'ü spora yönlenecek teşviklere sahip ve %2.86'sı ise yaşı, fiziki yapısı ve sağlığının uygun olmamasından spor yapmadıklarını veya yapamadıklarını belirtmişlerdir.

Boş zamanları değerlendirmenin beş ana faktörde toplandığı tercih nedenlerinde ise; fiziksel yani spor yaparak değerlendirme şekli, toplam 178 deneğin %68.54'ünde en önemli ilk tercih olmuştur. %11.24'ü toplumsal, %7.87'si pratik el becerileri ve %3.37'si de entelektüel aktivitelerine katıldıklarını belirtmişlerdir. Boş zamanları değerlendirmede sportif aktivitelere katılım önemli bir yer tutmaktadır.

Boş zaman değerlendirme tercihlerinde sporun tercih edilmesi %43.26 ile en önemli birinci tercih durumundadır. Sporun tercih durumlarında sırasıyla ikinci tercih %35.96, üçüncü tercih %14.61, dördüncü tercih %2.81 ve son tercih de %3.37'dir. Boş zamanları değerlendirmede spor yapmak ile (%83.57) sporun tercih edilmesi derecelendirmesindeki ilk tercih durumu (%43.26) arasında oransal anlamlı bir ilişki vardır.

ALPARSLAN, T., KILCIGİL, E., BAŞPINAR, E., "Türk Silahlı Kuvvetlerine Bağlı Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı Karargahında Görev Yapan Askeri Personelin Boş Zaman Değerlendirmelerinde Sporun Yeri"

Deneklerin %21.91'i hafta içinde 2-2,5 saat arasında boş zaman değerlendirme aktivitelerine katılmaktadırlar. %20.79'u ise 1-1,5 saat ve üçüncü sırada da %19.10'u 1,5-2 saat zaman ayırmaktadırlar. Bundan sonra sırasıyla %16.29'u ½-1 saat, %12.92'si 2,5 saatten fazla zaman ayırmaktadırlar.

Denekler hafta sonlarında 2,5 saatten fazla bir zaman diliminde boş zaman değerlendirmeye zaman ayırmaktadırlar (%58.99). Hafta sonları 2-2,5 saat zaman ayırma %23.03 ile ikinci önemli zaman ayırma dilimidir. Sırasıyla 1-1,5 ve 1,5-2 saat zaman ayırma aynı oran farkıyla (%7.30) üçüncü ve dördüncü sıradaki zaman dilimidir. ½-1 saat zaman ayırma (%1.12), hiç zaman ayırmama tercihinden (%2.25) sonra gelen son sıradaki tercih zaman dilimidir.

Hafta sonlarında zaman ayırma dilimi fazla olmasına rağmen (%58.99-2,5 saatten fazla), bu alışkanlık hafta sonlarında düzenli değildir (%12.36). Deneklerin %42.70'i hafta içinde düzenli, %36.52'si hafta içinde düzensiz, %7.87'si de hafta sonlarında düzenli olarak spor yapmaktadırlar.

Deneklerin %16.85'i haftada 2 gün düzenli spor yapmaktadırlar. Haftada 3 gün düzenli spor yapanlar %13.48'dir. Haftada 3 gün düzensiz spor yapanlar ise %12.36'dır. Haftada 1 gün veya 4 gün düzenli spor yapanlar aynı oran farkıyla %10.67'dir.

Denekler işyeri kurum tesislerinde spor yapmaktadırlar (%51.12). Lojman kurum tesislerinde spor yapanlar %26.40'dır. Askeri işyeri ve lojmanlarda spor tesislerinin de yeterli kapasitede oluşunun bir kanıtı sayılması gereken bu durum, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin spora verdiği önemi göstermektedir. Daha sonra sırasıyla evde (%9.55) ve özel tesislerde (%8.43) spor yapılmaktadır.

Spor yaparken kendilerinde dinlendirici ve sakinleştirici bir etki bıraktığını belirten %36.76'lık bir askeri personel en önemli birinci faydayı belirtmişlerdir. Rahatlatıcı ve can sıkıntısından uzaklaştırıcı fayda %23.03, eğlendirici ve heyecan verici katkı ise %17.42'dir. Dördüncü önemli fayda ise %12.36 ile sağlık faktörüdür. Askeri personelin yoğun ve stresli iş temposu, sporun sağlığa katkı yapması faydasından çok daha önemli fayda durumu konumuna geçiren, dinlendirici veya sakinleştirici faydasını öne çıkarmıştır.

Askeri personelin bireysel değil, bir grup çalışması içinde olduğunu bir kez daha öne çıkaran, varolan Türk Silahlı Kuvvetleri takım ruhunun, spor yaparken bile öne çıktığını ve arkadaşlarıyla beraber spora katıldıklarını görmekteyiz (%51.12). %35.96'sı yalnız, %12.92'si de aileleriyle beraber spor yapmaktadırlar.

Yaptıkları sportif aktiviteler içinde %40.45'i yürüyüşü, %31.46'sı da futbol branşını seçmektedirler. Çalışmanın giriş kısmında da belirtildiği gibi, askerin boş zamanında bile mesleki çalışmalar içinde olmasını doğrulayan yürüyüş aktivitesinde, arkadaşlarıyla beraber bu aktivite içinde bulunan askeri personelin birbirleriyle konuşma içinde veya görüş alışverişinde bulunduğunu yorumlayabiliriz. Seçilen diğer ikinci spor branşı futbol'da oyun sırasında fizyolojik zorlanma nedeniyle, yürüyüş aktivitesine göre soluklanma daha fazla olduğundan, oyunun gereği birbirleriyle mesleki konularda görüş alışverişinde bulunulamaz.

Sonuç olarak; askeri personel spor yapmaktadır (%83.57) ve boş zaman değerlendirme şekillerinde fiziksel aktivitelere katılma en önemli yoğunluktur (%68.54). Boş zaman değerlendirmede spor birinci tercih durumundadır (%43.26). Hafta içi boş zaman değerlendirmeye zaman ayırma 2-2,5 saat (%21.91), hafta sonu 2,5 saatten daha fazladır (%58.99). Hafta içi düzenli spor yapılmaktadır (%42.70). Bu düzenli spor yapma durumu haftada 2 gün (%16.85) ve haftada 3 gün düzenli (%13.48)'dir. Daha sonra haftada 4 gün (%10.67) ve haftada 5 gün (%7.30) düzenli spor yapanlar gelmektedir. Spor, işyeri (%51.12) ve lojman kurum tesislerinde (%26.40) yapılmaktadır. Sporun dinlendirici ve sakinleştirici etkisini en önemli bulanlar %38.76'dır. Spora arkadaşlarıyla beraber katılmaktadırlar (%51.12). Yapılan spor aktiviteleri içinde %40.45'i yürüyüşü tercih etmektedirler.

KAYNAKLAR

1. Başaran, Z., "Türk Spor Örgütlenme Sürecinde Rekreasyon Anlayışı ve Bugünkü Uygulanabilirliği", T.C. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, s.6,9,10,11,17,18 Ankara, 1998.
2. Mackenzie, R. A., Zaman Tuzağı - Zamanı Nasıl Denetlersiniz, (Çev:Y.GÜNER), İlgı Yayıncılık, s.14,23, İstanbul, 1985.
3. Hawking, S. W., "Zamanın Kısa Tarihi", (Çev:S.Say, M.Uraz), Milliyet Yayınları, s.33, İstanbul, 1987.
4. Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, T.D.K. Yayını, s.1340, Ankara, 1983.
5. Demiray, K., Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, s.884, Ankara, 1979.
6. Tezcan, M., Eğitim Sosyolojisi, 6.Baskı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, s.53, Ankara, 1991.
7. Karaküçük, S., Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme, Seren Ofset, s.3,6,7,12,13,51 Ankara 1997.
8. Boz, C. M., "Boş Zamanların Ekonomik Olarak Hesaplanması ve Refaha Katkısı", D.P.T, s.6, Ankara, 1990.
9. Güler, Ş., Turizm Sosyolojisi, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Yayınları, s.17, Ankara, 1978.
10. Hıcter, M., Boş Zamanları Değerlendirme Politikası, HSEK Yayını, s.107, İstanbul, 1966.
11. Zorlu, E., Boş Zamanlar Sorunu, Gençlik Lideri El Kitabı, GSB Yayını, s.83, Ankara, 1973.
12. Yurtbilir, T. N., "Boş Zamanların Sportif Etkinliklerle Değerlendirilmesi", T. C. Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s.5 -12, Eskişehir, 1996.
13. Kılbaş, Ş., "Gençlik ve Boş Zamanları Değerlendirme", T.C. Çukurova Üniversitesi Basımevi, s..28, Adana, 1994.
14. Seçkin, H., "Ortaöğretim Kurumlarında Eğitsel Kol Çalışmalarının Boş Zaman Değerlendirmesine Katkıları (İzmir örneği)", T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, s.11, İzmir, 1996.
15. Tezcan, M., "Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi", Atilla Kitabevi, s.6,22,30, Ankara, 1994.

16. Abadan, N., "Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, s.2,3, Ankara, 1961.
17. Yılmaz, B., Boş Zaman ve Kavramsal Bir Yaklaşım, Türk Kütüphaneciliği cilt 3,sayı 4, s.202, Ankara, 1989.
18. Aytaç, Ö., "Elazığ'ın Mustafapaşa Mahallesinde Oturan Aile Başkanlarının Boş Zaman Etkinliklerinin Sosyolojik Açıdan İncelenmesi", T.C. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, s.5, Elazığ, 1991.
19. Tatar,C., Hava Kuvvetleri Dergisi, Şubat Sayı 320, Hava Kuvvetleri Basımevi, s.88-92, Ankara, 1995.
20. Taşçıoğlu, N., Hava Kuvvetleri Dergisi, Şubat Sayı 329, Hava Kuvvetleri Basımevi, s. 72, Ankara, 1998.